

Nr 307.

Godkänd av första kammaren den 5 juni 1934.

Godkänd av andra kammaren den 5 juni 1934.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av riksdagens år 1933 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933.

(Statsutskottets utlåtande nr 123.)

Till Konungen.

Efter prövning av vad riksdagens nästlidet år församlade revisorer rörande verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933 uti avgiven berättelse anmält samt vederbörande verk och myndigheter uti däröver avgivna förklaringar hos Kungl. Maj:t andragit, får riksdagen i nedan nämnda ärenden anföra följande.

1:o)

Uppbördsborgen för polis- och fjärdingsmän.

Under socialdepartementet, § 13, hava revisorerna lämnat en redogörelse för de föreskrifter, som gälla i fråga om ställandet av uppbördsborgen för polis- och fjärdingsmän (Del I sid. 29—34).

Revisorerna hava därvid lämnat en redogörelse för ett av statskontoret den 26 mars 1931 framlagt förslag rörande ordnandet av frågan om uppbördsborgen. Detta förslag har emellertid ännu icke blivit genomfört.

I samband härmed hava revisorerna yttrat följande.

Revisorerna anse sig i detta sammanhang böra omnämna vissa iakttagelser beträffande uppbördsborgen. Sålunda synes i en del fall tvekan hava uppstått, vem som skall vara att anse som rätt garantiinnehavare. Såsom regel torde gälla, att försäkringen ställes på länsstyrelsen. Fall

hava dock förekommit, då försäkringen ställts på vederbörande myndigheter. Ovisshet synes även hava varit rådande därom, vilka medel som skola genom garantiförsäkringen täckas. I en del fall har hela garantisumman inbetalats till vederbörande länsstyrelse, som sedermera fördelat densamma proportionellt på samtliga rättsägare. I andra fall åter har av garantibeloppet inbetalts allenast så mycket som erfordrats för täckande av de förluster, som åsamkats statsverket dels genom förskingring av kronomedel, dels genom statsverket åliggande ersättningskyldighet jämlikt lagen den 10 juli 1899. På grund härav hava kommuner, som icke inom föreskriven tid gjort framställning om ersättning av statsmedel enligt 1899 års lag, även gått förlustiga av på dem belöpande medel av försäkringssumman.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att frågan om ställande av uppbördssäkerhet icke kan anses vara på ett tillfredsställande sätt slutligt ordnad. Det synes nämligen uppenbart, att genom nu rådande osäkerhet på hithörande område garantiförsäkringens ansvarsbelopp icke kunnat utnyttjas i den omfattning, som torde hava varit avsedd. Härigenom hava, på sätt ovan anförts, kommuner gått miste om andel i försäkringsbeloppet, oaktat detsamma kunnat för deras del helt eller delvis täcka den uppkomna förlusten. Det förefaller revisorerna, som om de åtgärder, vilka av statskontoret föreslagits beträffande ordnandet av garantiförsäkringen, skulle vara ägnade att giva ökad effektivitet åt bestämmelserna om ställande av uppbördssäkerhet.

Revisorerna finna angeläget, att nu ifrågavarande spörsmål snarast vinner sin lösning.

Yttrande har avgivits av riksräkenskapsverket (Del III sid. 17), som tillstyrkt, att åtgärder måtte vidtagas för lösning av berörda fråga i av statskontoret föreslagen riktning.

Såsom revisorerna framhållit, har frågan om tillämpningen av föreskriften i polisreglementet om ställande av uppbördsborgen för polis- och fjärdingsmän tidigare varit föremål för riksdagens prövning. Med anledning av 1929 års revisorers i sin berättelse gjorda anmärkning, att bestämmelsen om ställandet av uppbördsborgen i anmärkningsvärt många fall icke efterlevts, uttalade 1930 års riksdag, att riksdagen ansåge önskvärt, att samtliga med frågan om uppbördssäkerhet sammanhängande spörsmål gjordes till föremål för närmare utredning i ändamål att vinna så enkla och praktiska anordningar som möjligt samtidigt med att åt bestämmelserna i ämnet gäves den effektivitet, som måste anses erforderlig för skyddandet av statsverkets intressen. Därefter syntes riksdagen erforderliga föreskrifter böra av Kungl. Maj:t utfärdas.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret att avgiva yttrande i anledning av vad revisorerna anför i omförmälda hänseende, inkom statskontoret med förslag till ändrade bestämmelser. Förslaget, som ännu icke föranlett något Kungl. Maj:ts beslut, innebar, att polisreglementets bestämmelser om uppbördssäkerhet borde helt eller till huvudsaklig del bygga på garantiförsäkring. Enligt statskontorets mening skulle varje

länsstyrelse åläggas att låta ombesörja sådan försäkring av samtliga fjärdingsmän och polismän inom länet, som vore sysselsatta med upp-
börds- och indrivningsverksamhet. En lämplig form härför utgjorde,
framhöll statskontoret, den s. k. gruppörsäkringen.

Då frågan om ställandet av uppbördssäkerhet icke kan anses vara på
ett tillfredsställande sätt ordnad, synes riksdagen angeläget, att densam-
ma i hela sitt sammanhang snarast vinner sin lösning.

Med hänsyn till ärendets vikt och betydelse har riksdagen ansett sig
böra hos Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande snarast möjligt av åtgärder
på ifrågavarande område.

Riksdagen får alltså anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder
för en snar lösning av frågan om ställande av uppbördsborgen för polis-
och fjärdingsmän.

2:o)

Avkortningslängder för kronorestantier i Stockholm.

Under finansdepartementet, § 33, hava revisorerna meddelat, att de
granskat vissa avkortningslängder å kronorestantier i Stockholm i avsikt
att erhålla kännedom om tillämpningen av gällande föreskrifter å detta
område (Del I sid. 73—79). Efter att hava lämnat en redogörelse för de
föreskrifter, enligt vilka avkortning av kronoutskylder äger rum i Stock-
holms stad, hava revisorerna meddelat, att de vid sin granskning av rest-
längderna inom vissa uppbördsdistrikt i Stockholm gjort vissa i berättel-
sen närmare angivna iakttagelser.

Revisorerna hava därefter gjort följande allmänna uttalande:

Vid bedömandet av frågan, huruvida i visst fall avkortning av utskyl-
der bör äga rum, kunna givetvis olika synpunkter göras gällande. Å ena
sidan har avkortningsförfarandet tillkommit i syfte att från erläggandet
av utskylder befria personer, vilka icke hava sådana tillgångar, att de
kunna betala utskylderna, utan att samtidigt stora svårigheter uppstå för
dem att bereda sig och sin familj nödtorftigt uppehälle. Å andra sidan är
det klart, att, därest avkortning av utskylder sker i alltför stor utsträck-
ning, sådana personer åter, som ordentligt fullgöra sin skattskyldighet,
komma att få betala högre skatter än som skulle hava utgått, därest av-
kortningar icke ägt rum eller verkställts efter strängare grunder. Vid
behandlingen av dessa spörsmål har det emellertid för revisorerna fram-
stått såsom ett önskemål, att de författningsbestämmelser, som meddelats
beträffande skattskyldigs taxering till beskattning, skola så nära som
möjligt ansluta sig till de bestämmelser, som gälla uppbörd och indrivning
av skatter och utskylder. För närvarande kan man dock konstatera, att
det skattebelopp, som enligt föreskrifterna i gällande taxeringsförordning
påföres en skattskyldig, i relativt stor utsträckning icke kan indrivas hos
vederbörande enligt uppbördsförfattningarnas och utsokningslagens nu-
varande lydelse samt numera tillämpade praxis. Det vill därför före-
falla revisorerna, som om bättre överensstämmelse mellan dessa olika för-

fattningsbestämmelser bör genomföras och att det ligger i statens intresse att i sitt förhållande till de skattskyldiga tillse, att dylika ojämnheter i görligaste mån försvinna. Revisorerna hava i detta sammanhang särskilt fäst sig vid, att skilda existensminima för olika befolkningsgrupper tillämpas i Stockholm.

Vad därefter beträffar den gjorda iakttagelsen att personer, som driva rörelse eller åtnjuta sin inkomst i form av provision, i jämförelsevis stor utsträckning underlåta att fullgöra sin skattskyldighet, varefter dem påförda utskylder måste avkortas, vilja revisorerna framhålla, att detta missförhållande har sin grund däruti, att införsellagen icke kan å sådan skattskyldig tillämpas i någon större utsträckning. Utan att ingå på huru en rättelse i berörda hänseende skall kunna åstadkommas, vilja revisorerna framhålla önskvärdheten av att en undersökning verkställes, vilka åtgärder, som härutinnan kunna vara påkallade. Under alla förhållanden synes det vara i hög grad otillfredsställande, att icke i dylika fall ett utmätning förfarande synes kunna leda till önskat resultat, enär denna kategori av skattskyldiga i allmänhet kan visa, att den endast har sådana tillgångar, som icke nu kunna göras till föremål för utmätning.

Vidkommande därefter frågan om vilka åtgärder, som skulle kunna vidtagas till förhindrande av att avskrivning av utskylder i så stor utsträckning måste ske, hava revisorerna bemärkt, att detta skulle kunna i viss mån förhindras därigenom, att vederbörande arbetsgivare ålades utvidgad skyldighet att till mantalskrivningsmyndigheterna lämna alla erforderliga uppgifter rörande hos arbetsgivaren anställda vid varje tillfälle, då sådan anställning, som icke är av rent tillfällig art, äger rum.

Vad revisorerna här ovan anført, synes vara av den betydelse, att de ansett sig böra föreslå, att en närmare utredning rörande dessa förhållanden verkställes med syfte att sedermera skola kunna vidtagas erforderliga förändringar i de författningar, som ovan berörts. I samband med en utredning på detta område lärer även kunna till granskning upptagas behovet av kompletterande bestämmelser i fråga om beskattningsnämnds rätt att medgiva befrielse från utskylder under vissa förhållanden, då boets tillgångar icke uppgå till mera än 20,000 respektive 30,000 kronor. Revisorerna vilja i detta sammanhang även fästa uppmärksamheten på, huruvida icke enhetliga preskriptionsbestämmelser böra införas för såväl kronosom kommunalutskylder.

Revisorerna anse sig till slut böra som sin mening uttala, att behovet av den sålunda ifrågasatta utredningen till stor del synes bottna i den vid flera tillfällen påtalade olägenheten av att vårt nuvarande skattesystem medför, att skatt å en inkomst uttages först lång tid efter det inkomsten förvärvats.

De iakttagelser och erinringar, som av revisorerna gjorts, beröra visserligen förhållandena i huvudstaden, men i åtskilliga hänseenden torde de av revisorerna gjorda påpekandena få anses äga betydelse även beträffande landet i övrigt.

Yttranden i anledning av de av revisorerna gjorda uttalandena hava avgivits av riksräkenskapsverket och överståthållarämbetet (Del III, sid. 50—53).

Riksräkenskapsverket har anført, att ämbetsverket i likhet med revisorerna höllo före, att de omnämnda missförhållandena i väsentlig mån voro att återföra därpå, att enligt vårt nuvarande skattesystem skatt å

inkomst uttoges först lång tid efter det inkomsten förvärvats. Ämbetsverket förordade, att den av revisorerna föreslagna utredningen komme till stånd samt att densamma inordnades i de sedan lång tid pågående förarbetena för åstadkommande av en rationell skatteuppbörd. I fråga om preskriptionstiden för utskylder hade ämbetsverket redan tidigare framhållit önskvärdheten av att preskriptionstiden för kommunala utskylder fastställdes lika med preskriptionstiden för kronoutskylder.

Överståthållarämbetet har anfört att mot revisorernas förslag att av dem berörda frågorna bliva föremål för en närmare utredning i syfte att åstadkomma en förbättrad skatteindrivning intet vore att erinra.

Vad revisorerna anfört rörande de iakttagelser, de gjort vid den av dem verkställda granskningen av vissa avkortningslängder för kronorestantier i Stockholm, synes giva vid handen, att åtskilliga brister föreligga i de författningsbestämmelser, vilka skola tillämpas av uppbördsmyndigheterna i Stockholm. Dessutom torde bristande överensstämmelse föreligga mellan uppbördsförfattningarna och utsökningslagen å ena sidan, sådana de enligt praxis tillämpas i Stockholm, och föreskrifterna i gällande taxeringsförordning å andra sidan. I nu nämnda hänseende synes det vara av vikt, att sådana åtgärder vidtagas, att de förefintliga bristerna i möjligaste mån avhjälpas och att fullt klara och tydliga bestämmelser på detta område meddelas. Riksdagen har därför ansett sig böra hos Kungl. Maj:t göra framställning i berörda hänseende.

Riksdagen har icke heller kunnat undgå att taga intryck av vad revisorerna i övrigt anfört rörande tillämpningen i Stockholm av uppbördsförfattningarna och utsökningslagen och måste för sin del finna det önskvärt, att sådana åtgärder vidtagas, att icke på grund av nu gällande bestämmelsers mindre tillfredsställande avfattning personer, vilka borde kunna fullgöra sin skattskyldighet, erhålla befrielse härifrån. Vad revisorerna i detta hänseende meddelat, synes riksdagen vara förtjänt av att tagas under allvarligt övervägande, och riksdagen anser sig därför böra hos Kungl. Maj:t göra framställning om att även dessa spörsmål underkastas närmare övervägande.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande vad revisorerna anfört i fråga om uppbörd och indrivning av kronoutskylder i Stockholm.

3:o)

Utanordnandet av statsmedel m. m.

Under finansdepartementet, § 40, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande förfarandet i allmänhet inom olika verk och myndigheter vid utanordnandet av statsmedel (Del I sid. 94—100) och härtill knutit följande allmänna uttalande.

Av de här ovan meddelade uppgifterna rörande förfaringssättet vid utanordnandet av statsmedel hos olika verk och myndigheter framgår, att skilda metoder i detta hänseende vunnit tillämpning. Under sin räkenskapsgranskning hava revisorerna också funnit, att det genom de återgivna och övriga hithörande bestämmelser föreskrivna förfarandet i många fall är alltför omständligt och att härigenom i synnerhet vederbörande verks chefer och andra mera kvalificerade tjänstemäns arbetstid ej sällan kommit att i onödigt stor utsträckning tagas i anspråk för handläggning av de ofta merendels enkla utanordningsärenden, varom i allmänhet är fråga inom statsförvaltningen. Såvitt revisorerna kunna finna, äro nämligen de utanordningar, som kräva en mera ingående prövning, åtminstone hos det övervägande antalet verk och myndigheter m. fl., relativt få. I varje fall torde förfarandet vid utanordnandet av medel, då det gäller i Kungl. Maj:ts brev eller särskilda beslut fastställda belopp eller avlöningsförmåner, som utbetalas enligt gällande bestämmelser och fastställda stater, böra ske på enklast möjliga sätt och synes kunna anförtros åt mera underordnade befattningshavare hos verk och myndigheter. Detta tillvägagångssätt äger redan nu i vissa fall tillämpning och några olägenheter härav synas icke hava framträtt. Revisorerna förbise icke, att, därest en omläggning av utanordningsväsendet på sålunda ifrågasatt sätt äger rum, också ansvarigheten för utanordningarnas riktighet, som nu i regel åvilas samtliga de personer, som underskrivit en anordning, härigenom kommer att förändras. Med revisorernas utgångspunkt är emellertid detta icke någon mera betydande olägenhet, då i själva verket cheferna och de mera kvalificerade tjänstemän, som nu underskriva mindre betydelsefulla anordningar, i stort sett icke torde underkasta dem en mera ingående granskning. Vid en omläggning av utanordningsväsendet och i samband därmed en förändring i fråga om ansvarsfördelningen vill det synas revisorerna, som om de nu gällande bestämmelserna, även med tillbörligt beaktande av de olika förhållanden, som råda i skilda fall, skulle kunna givas en mera enhetlig och konsekvent utformning än som nu skett.

På grund av vad sålunda anförts, hava revisorerna ansett en närmare utredning påkallad i vad mån ifrågavarande bestämmelser kunna, utan eftersättande av kravet på erforderlig kontroll och säkerhet, förenklas samt givas en inbördes mera enhetlig karaktär. I samband med den av revisorerna sålunda ifrågasatta utredningen lärer givetvis frågan om ansvarighet för verkställda utbetalningar böra göras till föremål för särskild prövning.

Yttranden i frågan hava avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket (Del III sid. 65 och 66).

Statskontoret har förordat revisorernas förslag, att en utredning sker beträffande formerna för utanordnandet av statsmedel och ansvaret härför i avsikt att ernå en förenkling av förfarandet och giva detsamma en mera enhetlig karaktär, allt utan eftersättande av kravet på erforderlig kontroll och säkerhet.

Riksräkenskapsverket har framhållit, att den av revisorerna ifrågasatta utredningen komme att bliva mycket tidskrävande, särskilt med hänsyn därtill, att densamma jämväl, såsom revisorerna ock förutsatt, måste

omfatta spörsmålet om ansvarigheten för verkställda utbetalningar. Ämbetsverket hade dock intet att erinra mot att sådan utredning verkställdes.

Vidare hava revisorerna under § 41 till behandling upptagit spörsmålet om åstadkommandet av vissa tekniska förenklingar i fråga om utanordnandet av medel inom statsförvaltningen (Del I sid. 100—102).

Efter att bland annat hava erinrat, att även 1932 års revisorer berört samma fråga, hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande.

Då även innevarande års revisorer äro av den uppfattningen, att det mångenstädes tillämpade förfaringssättet att använda särskild blankett vid tecknande av utanordningsbeslut i de fall, då detta kunnat tecknas å ingiven räkning eller annat underlag för anordningen, medför obehövliga kostnader för statsverket samt gör räkenskaperna onödigt skrymmande, hava revisorerna velat ånyo fästa uppmärksamheten å berörda förhållande. Om också denna fråga, såsom riksräkenskapsverket anfört, skulle kunna anses vara av förhållandevis ringa betydelse, hava revisorerna — som äro av den uppfattningen, att förenklingar och besparingar inom statsförvaltningen, även om de av vederbörande betecknas såsom varande av ringa betydelse, i allt fall böra vinna beaktande — dock funnit sig böra ånyo göra framställning om vidtagandet av sådana åtgärder, att vederbörande myndigheters uppmärksamhet fästes på denna besparingsmöjlighet.

Jämväl i övriga av revisorerna här ovan berörda hänseenden synes det önskvärt, att i största möjliga mån enhetligt förfaringssätt vinner tillämpning inom statsförvaltningen. Ur denna synpunkt sett torde också dessa frågor förtjäna att uppmärksammas.

Yttranden i frågan hava avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket (Del III sid. 65—67).

Såsom revisorerna under § 40 framhållit tillämpas vid utanordnandet av statsmedel inom verk och myndigheter skilda metoder. Det genom hit hörande bestämmelser föreskrivna förfarandet har därjämte i många fall visat sig vara alltför omständligt. Då de utanordningsärenden, som förekomma inom statsförvaltningen, oftast äro av enkel beskaffenhet, torde handläggningen av desamma kunna ske på ett vida mindre tidsödande och arbetskrävande sätt än som nu i allmänhet är fallet. Riksdagen anser i likhet med revisorerna, att en förenkling av förfaringssättet vid utanordnandet av statsmedel är av behovet påkallad samtidigt som större likformighet på detta område bör åstadkommas. Vid en sådan omläggning av utanordningsväsendet måste jämväl frågan om ansvarigheten för verkställda utbetalningar, som därav beröres, komma under omprövning.

Vidkommande härefter de av revisorerna under § 41 föreslagna åtgärderna finner riksdagen desamma vara ägnade att medföra förenklingar och besparingar. Även dessa spörsmål anser riksdagen vara förtjänta av beaktande.

Under åberopande av det anförda får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för åstadkommande i fråga om utanordnandet av statsmedel av större likformighet och ett i möjligaste mån förenklat förfarande.

4:o)

Resekostnads- och traktamentsersättning till befattningshavare hos hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna.

Under jordbruksdepartementet, § 52, hava revisorerna gjort vissa erinringar beträffande storleken av de resekostnads- och traktamentsersättningar, som utgå till befattningshavare hos hushållningssällskapen (Del I sid. 149—158).

Efter att hava lämnat en redogörelse för de grunder, efter vilka ifrågasvarande ersättningar utgå, hava revisorerna anfört följande.

Under nuvarande finansiella förhållanden är det av synnerligen stor vikt, att även för hushållningssällskapens del alla möjligheter för nedbringande av förvaltningskostnaderna iakttagas. I anslutning till de åtgärder, som vidtagits för nedbringande av statsverkets kostnader för tjänsteresor, synes det böra tagas under övertvägande, huruvida icke motsvarande besparingsbestämmelser lämpligen böra vinna tillämpning även för hushållningssällskapens befattningshavare. Härvid torde man kunna utgå från att dessa befattningshavare icke böra åtnjuta högre traktamentsersättning än statens befattningshavare i samma tjänsteställning och med motsvarande tjänstgöringsförhållanden.

Med denna utgångspunkt lär en sänkning av traktamentsersättningen i första hand böra ske i avseende å resor inom eget tjänstgöringsområde för sekreterare, skattemästare och konsulent. Förslagsvis bör ersättningen bestämmas till för sekreteraren högst 15 kronor för dygn, varav 9 kronor för dag och 6 kronor för natt, samt för skattemästare och konsulent högst 13 kronor för dygn, varav 8 kronor för dag och 5 kronor för natt. Även för andra hushållningssällskapens befattningshavare, vilkas traktamentsersättning utmåtts efter förmånligare grunder, än de, som gälla för statens befattningshavare i samma tjänsteställning och med likartade arbetsuppgifter, torde en motsvarande sänkning av traktamentsersättningen böra vidtagas. I anslutning till vad som gäller för här ovan uppräknade statsanställda befattningshavare, synes traktamentsersättning icke böra utgå för dag, varav högst 6 timmar tagits i anspråk för resa eller förrättning.

Till befattningshavare, som deltagit i premiering, bör resekostnads- och traktamentsersättning även utgå enligt nyss angivna grunder.

Givetvis böra de grunder, efter vilka resekostnads- och traktamentsersättning skola utgå till hushållningssällskapens befattningshavare, bliva likartade för samtliga hushållningssällskap.

På grund av vad sålunda anförts synes det revisorerna önskvärt, att riksdagen såsom villkor för hushållningssällskaps åtnjutande av statsbidrag föreskriver, att resekostnads- och traktamentsersättning icke må utgå efter förmånligare grunder till hushållningssällskapens befattningshavare än till statens befattningshavare i samma tjänsteställning och med motsvarande tjänstgöringsförhållanden. Den sålunda ifrågasatta förändringen torde böra snarast möjligt genomföras.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, lantbruksstyrelsen och hushållningssällskapens ombuds förvaltningsutskott (Del III sid. 102—108).

Under § 57 hava revisorerna beträffande befattningshavarna hos skogsvårdsstyrelserna gjort samma erinringar som under § 52 och i sitt uttalande anslutit sig till vad under sistnämnda paragraf anförts.

Yttranden hava i detta fall avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund (Del III sid. 128—135).

Riksdagen vill fästa uppmärksamheten på, att de av revisorerna behandlade frågorna varit föremål för behandling vid innevarande års riksdag. Med anledning av väckta motioner uttalade nämligen jordbruksutskottet i sitt utlåtande nr 2 under punkt 25, att utskottet hyste den uppfattningen, att rese- och traktamentsersättning till hushållningssällskapens befattningshavare liksom även dessa befattningshavares avlöningsförmåner i övrigt icke borde utgå efter förmånligare grunder än till statens befattningshavare i enahanda tjänsteställning och med motsvarande tjänstgöringsförhållanden. Jordbruksutskottet framhöll emellertid vidare, att, då förevarande spörsmål senare komme under riksdagens bedömande i samband med behandlingen av statsutskottets utlåtande över statsrevisorernas berättelse och då med hänsyn till att det för budgetåret 1934/1935 äskade anslaget till hushållningssällskapen hade avseende å hushållningssällskapens verksamhet under kalenderåret 1934 det ifrågasatta villkoret icke syntes kunna uppställas beträffande anslaget för nästa budgetår, utskottet icke ansåge sig då böra göra någon direkt hemställan i saken. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 1, punkt 67, har jordbruksutskottet likaledes med anledning av väckta motioner gjort enahanda uttalande beträffande skogsvårdsstyrelsernas befattningshavare.

Riksdagen är av den meningen, att särskilda bestämmelser ifråga om rese- och traktamentsersättning böra fastställas för ifrågavarande befattningshavare på sätt jordbruksutskottet anført och att föreskrift härom bör uppställas som villkor för hushållningssällskapens och skogsvårdsstyrelsernas åtnjutande av statsbidrag. I vad mån även beträffande befattningshavarnas avlöningsförmåner motsvarande bestämmelser böra meddelas torde få bero på ytterligare utredning.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen beslutat att som villkor för hushållningssällskapens och skogsvårdsstyrelsernas åtnjutande av statsbidrag från och med år 1935 föreskriva, att särskilda bestämmelser skola, på sätt ovan anförts, införas i fråga om rese- och traktamentsersättning åt där anställda befattningshavare.

5:o)

Svenska mejeriernas riksförening u. p. a.

Under jordbruksdepartementet, § 58, hava revisorerna anført följande:

Från svenska mejeriernas riksförening u. p. a. hava revisorerna under hand erhållit uppgifter dels om de arvoden, som tillkomma den hos riks-

föreningen anställda personalen, samt grunderna för till samma personal utgående resekostnads- och traktamentsersättningar dels ock å de kostnader för föreningens verksamhet till och med den 30 juni 1933, som bestritts av mjölkavgifter. Däremot har man icke ansett sig böra tillmötesgå revisorernas önskan att erhålla motsvarande uppgifter jämväl beträffande de till ordföranden och övriga ledamöter i föreningens styrelse utgående arvoden och reseersättningar, enär kostnaderna härför icke bestridas av mjölkavgifter utan av föreningens egna medel.

Då det för revisorerna skulle vara av stort intresse att icke blott få kännedom om användningen av de till riksföreningen inflytande mjölkavgifterna utan även att erhålla en överblick av föreningens medelsförvaltning i dess helhet vilja revisorerna uttala det önskemålet, att åtgärder måtte vidtagas för att tillförsäkra revisorerna tillgång till föreningens samtliga räkenskaper.

Riksdagen är av den uppfattningen, att föreningens samtliga räkenskaper med hänsyn till de allmänna uppgifter, som numera anförtratts föreningen ifråga, böra tillhandahållas riksdagens revisorer, därest de önska taga del av dem vid fullgörande av sin granskning. Föreskrift härom lärer böra meddelas av Kungl. Maj:t.

I anledning härav får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t måtte meddela föreskrift därom, att Svenska mejeriernas riksförenings u. p. a. räkenskaper skola vara underkastade granskning av riksdagens revisorer.

6:o)

Tjänsteläkare vid de affärsdrivande verken.

Under statens affärsverksamhet, § 66, hava revisorerna meddelat, att de infordrat vissa uppgifter från de affärsdrivande verken angående anställda tjänsteläkares avlöningsvillkor (Del I sid. 199 och 200).

Härtill hava revisorerna knutit följande uttalande.

Vid granskning av de inkomna uppgifterna hava revisorerna till en början konstaterat, att arvodena, som i regel utgå med visst belopp per person och år, variera i rätt avsevärd grad, icke blott verken sinsemellan, utan även inom ett och samma verk. Det förefaller revisorerna som om giltig anledning icke förefunnes att tillämpa så skiftande löneskalor, som här kunnat konstateras, då fråga är om ersättning för ett arbete, som i allmänhet torde vara tämligen ensartat.

Huruvida de utgående arvodena kunna anses skäliga synes revisorerna kunna ifrågasättas. Nu utgående arvoden torde i allmänhet hava fastställts vid en tidpunkt med väsentligt lägre penningvärde än det nuvarande. Detta gäller exempelvis i fråga om statens järnvägar, där arvodena utgått med oförändrade belopp alltsedan den 1 juli 1920, alltså vid en tidpunkt då levnadskostnadsstegringen nådde sin kulmen. Enligt revisorernas mening kan det icke vara rimligt att medan bland annat statens befattningshavare år efter år på grund av indextalets fall, men även av andra skäl fått vidkännas betydande lönereduceringar, den grupp befattningshavare, varom här är fråga, skall bibehållas vid en oförändrad löneställning.

Revisorerna hava vidare funnit, att vissa verksläkare av vederbörande verk uppburit högst avsevärda belopp. Så har under år 1932 en postläkare i Stockholm uppburit nära 20,000 kronor, en av telegrafverkets läkare i Stockholm över 17,000 kronor och två järnvägläkare i Stockholm vardera 16,585 och 12,255 kronor. Samtidigt har konstaterats, att andra verksläkare i Stockholm icke uppnått högre inkomstbelopp än omkring 1,700 kronor för samma år. De påvisade variationerna bero visserligen till en del på den förut omnämnda skiftande arvodesberäkningen, men givetvis i främsta rummet på klientfördelningen, som i ovan berörda fall varierar mellan i runda tal 125 och 1,420.

Att inom en stad, där vederbörande verk har flera läkare anställda, en läkare tilldelas icke mindre än omkring 1,420 klienter synes i främsta rummet ur de vårdsökandes synpunkt men givetvis även från verkets mindre lämpligt. Det kan i detta sammanhang förtjäna framhållas, att nu framförda mening, åtminstone år 1923, delats av järnvägsstyrelsen. I en med anledning av ett av 1923 års revisorer gjort uttalande angående järnvägläkarnas avlöningsförmåner (§ 18) avgiven förklaring har järnvägsstyrelsen anfört följande:

Vad angår de järnvägläkare, vilkas årsinkomster från verket revisorerna funnit särskilt anmärkningsvärda, så vill styrelsen med hänsyn till att vart och ett av dessa järnvägläkares distrikt omfattar ett ovanligt stort antal personer samt att det fördenskull kan vara för verket och vederbörande personal förmånligt, att en uppdelning av dessa distrikt kommer till stånd, taga i övervägande, huruvida åtgärder i sådan riktning böra vidtagas.

Huruvida järnvägsstyrelsen gjort allvar av sin avsikt att taga saken under övervägande hava sig revisorerna icke bekant. Däremot hava revisorerna funnit att de förhållanden, som i nu berörda avseende påtalades år 1923, alltjämt kvarstå oförändrade.

Revisorerna hava ansett sig böra fästa riksdagens uppmärksamhet å ovanberörda förhållanden, då dessa synts revisorerna vara av beskaffenhet att påkalla närmare utredning.

Yttranden hava avgivits av generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen, telegrafstyrelsen, vattenfallsstyrelsen och domänstyrelsen, ävensom av styrelsen för kommunikationsverkens läkareförening (Del III sid. 158—170).

Såsom av revisorernas granskning framgår hava olika grunder vid beräklandet av arvoden till de vid de affärsdrivande verken anställda läkarna tillämpats icke blott verken emellan utan även inom ett och samma verk. Riksdagen anser därför önskvärt, att utredning verkställes i syfte att åstadkomma större enhetlighet på detta område, i samband varmed jämväl bör undersökas, huruvida de till dessa läkare utgående arvodena må anses lämpligt avvägda.

Riksdagen får därför anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma större enhetlighet i fråga om de vid affärsverken anställda läkarnas arvoden.

7:o)

Kraftstationen vid Sillre.

Under statens affärsverksamhet, § 73, hava revisorerna till skärskådan upptagit vissa av vattenfallsstyrelsen i samband med anläggandet av en kraftstation vid Sillre vidtagna åtgärder (Del I sid. 224—226).

Efter att hava lämnat en uppgift å de anslag, som av de senaste årens riksdagar anvisats för ändamålet, hava revisorerna gjort följande uttalande.

Av vattenfallsstyrelsens bokslut för år 1931 finner man att kraftanläggningen vid Sillre genom en extra avskrivning (»administrationskostnader») nedskrivits med 100,000 kronor. Av 1932 års bokslut framgår vidare, att anläggningen i fråga nedskrivits med ytterligare 132,000 kronor (»administrationskostnader» 70,000 kronor och »kostnader för förberedande undersökningar för Sillre» 62,000 kronor).

Vattenfallsstyrelsen har sålunda i detta fall först till fullo utnyttjat de av riksdagen för byggnadsföretaget anslagna medlen och därefter genom avskrivningsåtgärden nedskrivit anläggningskapitalet med 232,000 kronor, varigenom av anslagsmedlen frigjorts motsvarande belopp och möjlighet beretts att å företaget än en gång nedlägga en kostnad motsvarande beloppet i fråga.

Det torde böra bemärkas att här är fråga om en nyanläggning, vartill riksdagen beviljat ett till beloppet bestämt anslag i och för kapitalökning. Någon genom slitning eller annorledes förklarlig slopning av anläggning eller materiel kan sålunda icke hava förekommit. Vid under hand gjord förfrågan har i vattenfallsstyrelsen inhämtats att förfaringssättet att genom extra avskrivningar nedskrivna en nyanläggning visserligen icke vore vanligt inom verket, men att man i detta speciella och ett par andra fall ansett, att driftöverskottet medgäve en dylik nedskrivning. Ett sådant förfaringssätt innebär att verket använt driftmedel till kapitalinvestering och sålunda kringgått principen att alla medel för kapitalökning skola beviljas av riksdagen. Det ligger enligt revisorernas mening i sakens natur att administrationskostnader och föregående undersökningar vid kraftverksbyggnader alltid skola inberäknas i byggnadskostnaderna. Sker avsteg från denna princip bör i varje fall riksdagen därom göras underkunnig.

Vid undersökning om anslaget nuvarande ställning hava revisorerna kunnat konstatera att anslaget ifråga, trots de gjorda nedskrivningarna å 232,000 kronor, den 30 september detta år överskridits med cirka 110,000 kronor. Om man till de av riksdagen beviljade anslagsmedlen (2,250,000 + 400,000 + 175,000 =) 2,825,000 kronor lägger ovannämnda avskrivningar å 232,000 kronor och nyss nämnda 110,000 kronor utgör i verkligheten kostnaden för anläggningen av kraftstationen vid Sillre den 30 september i år (232,000 + 110,000 + 2,825,000 =) 3,167,000 kronor. Ovanberörda avskrivning av undersökningskostnader, kronor 62,000, lär emellertid delvis avse undersökning för ett tidigare förslag till kraftverksbyggnad, vilket sedermera av tekniska skäl övergivits. Även om hänsyn toges till nyssberörda förhållanden och sålunda möjligen någon del av den gjorda avskrivningen skulle kunna godtagas, kvarstår dock att anslagssumman överskridits med omkring 300,000 kronor.

Revisorerna kunna icke underlåta att härvid påpeka vad vattenfallsstyrelsen i ovannämnda hemställan om anvisande av ytterligare anslagsmedel å 175,000 kronor framhöll, nämligen att då »överenskommelser om samtliga till ifrågavarande anläggning hörande leveranser av större maskiner voro träffade och arbetena till större delen fullbordade, kunde den totala kostnaden för hela anläggningen med tillbörlig säkerhet beräknas». Icke desto mindre har, fränsett nedskrivningen av anläggningskapitalet under byggnadstiden, anslaget nu överskridits med nyssberörda belopp, 110,000 kronor.

Revisorerna finna vattenfallsstyrelsens ovan påtalade förfaringsätt synnerligen anmärkningsvärt.

Förklaring har avgivits av vattenfallsstyrelsen (Del III sid. 194—196), som på anförda skäl i fråga om anmärkningen rörande de centrala administrationskostnaderna och kostnaderna för de förberedande utredningarna tillbakavisat densamma såsom icke befogad. Anmärkningen rörande överskridandet i övrigt av anslag till Sillre kraftstation grundade sig — enligt vad styrelsen framhållit — på ej avslutade räkenskaper under löpande bokföringsår, vari sådana omföringar skulle göras, som gäve en rationell och logisk värdefördelning av de olika objekten. När sådana omföringar skett enligt de grunder, som av styrelsen angivits, komme det ej att finnas något överskridande av sådan art, att, enligt styrelsens mening, det bort föranleda ny framställning till statsmakterna.

Riksdagen har funnit, att olika principer för beräkandet av byggnadsanslagens storlek kommit till användning icke blott vid olika affärsverk utan även vid ett och samma verk, såsom nu har visat sig vara fallet i fråga om vattenfallsstyrelsen. Det kan icke anses riktigt, att verken själva skola hava rätt och möjlighet att avgöra i vad mån anslagsmedel och i vad mån driftmedel må anlitas för statliga byggnadsföretag. Riksdagen förväntar, att Kungl. Maj:t vid framläggandet av propositioner om anslag till ny- och ombyggnader tillser, att vid byggnadskostnadernas beräkning enhetliga principer komma till tillämpning.

Riksdagen har velat för Kungl. Maj:t giva till kända ovan uttalade uppfattning i denna fråga.

Stockholm den 5 juni 1934.

Med undersätlig vördnad.